

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SEKCJA CZWARTA

SPRAWA WOLNICKA PRZECIWKO POLSCE

(skarga numer 18414/03)

WYROK

STRASBOURG

10 marca 2009

OSTATECZNY

10/06/2009

Treść wyroku może podlegać korekcie wydawniczej

W sprawie Wolnicka przeciwko Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Sekcja Czwarta), zasiadając jako Izba składająca się z następujących sędziów :

Nicolas Bratza, *przewodniczący*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Ljiljana Mijović,

Ján Šikuta,

Mihai Poalelungi,

Nebojša Vučinić, *sędziowie*,

i de Lawrence Early, *Szef Kancelarii Sekcji*,

po obradach na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 lutego 2009 r.,

wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu :

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 18414/03) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, wniesionej do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez obywatelkę polską, panią Janinę Wolnicką (dalej : « skarżąca ») na podstawie artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (dalej : « Konwencja ») w dniu 29 maja 2003 r.

2. Rząd polski (dalej : « Rząd ») reprezentuje Pełnomocnik Rządu, Pan Jakub Wołásiewicz z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Dnia 13 marca 2008 r. Przewodniczący Sekcji Czwartej podjął decyzję o zakomunikowaniu Rządowi skargi. Zgodnie z art. 29 § 3 Konwencji zdecydowano również o jednoczesnym rozpatrzeniu przez Izbę dopuszczalności skargi, jak i jej rozpoznaniu co do istoty sprawy.

CO DO FAKTÓW

I. OKOLICZNRŚCI SPRAWY

4. Skarżąca urodziła się w 1937 r. i mieszka w Krakowie.

5. W 1992 r. wystąpiła z powództwem o dział spadku po jej zmarłym ojcu.

6. W okresie od 1992 r. do 1996 r. przeprowadzono siedem rozpraw w Sądzie Rejonowym w Brzezinach.

7. W dniu 13 marca 1996 r. sprawa została przekazana do Sądu Rejonowego w Skierniewicach.

8. W dniu 22 marca 1996 r. Sąd Rejonowy w Skierniewicach przekazał sprawę do Sądu Rejonowego we Wrocławiu.

9. Rozprawa wyznaczona na dzień 30 grudnia 1996 r. została odroczona z powodu nieobecności kilku członków postępowania, innych niż skarżąca. Podobnie rzecz się miała w dniu 20 lutego 1997 r., kiedy to wyznaczony z urzędu pełnomocnik zainteresowanej wystąpił o czternastodniowy termin na przedstawienie sądowi niektórych dokumentów.

10. Rozprawa została przeprowadzona w dniu 11 kwietnia 1997 r.

11. W dniu 3 czerwca 1997 r. skarżąca złożyła wniosek o zmianę wpisu w księdze wieczystej w celu ujawnienia jej w charakterze właścicielki gruntu będącego częścią spadku.

12. W dniu 24 czerwca 1997 r. Sąd Rejonowy we Wrocławiu zawiesił postępowanie o dział spadku w oczekiwaniu na zakończenie postępowania o wpis w księdze wieczystej, którego wynik miał kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia prowadzonej przez ten sąd sprawy.

13. W dniu 15 stycznia 1998 r. także i Sąd Rejonowy w Brzezinach zawiesił postępowanie o zmianę wpisu w księdze wieczystej.

14. Postępowanie o dział spadku zostało podjęte w 1998 r.

15. W okresie od 1998 r. do 2000 r. odbyło się dziewięć rozpraw w Sądzie Rejonowym we Wrocławiu.

16. Na rozprawie w dniu 6 września 2001 r. sąd po raz kolejny wezwał pełnomocnika skarżącej do złożenia dodatkowych wyjaśnień dotyczących masy majątkowej.

17. W dniu 1 października 2001 r. Sąd Rejonowy we Wrocławiu kolejny raz zawiesił postępowanie ze względu na niedostarczenie przez pełnomocnika skarżącej wszystkich wymaganych informacji.

18. W dniu 13 września 2004 r. skarżąca wystąpiła o podjęcie zawieszonego postępowania podając jednocześnie aktualną wartość masy spadkowej.

19. W dniu 6 października 2004 r. sąd odrzucił ten wniosek z powodu nadal utrzymujących się braków w informacjach dostarczanych przez pełnomocnika skarżącej na żądanie sądu.

20. W dniu 18 października 2004 r. skarżąca złożyła zażalenie na to postanowienie. W dniu 12 stycznia 2005 r. Sąd Rejonowy we Wrocławiu uchylił postanowienie z dnia 6 października 2004 r. i podjął zawieszone postępowanie.

21. W dniu 15 marca 2005 r. skarżąca wniosła skargę na przewlekłość postępowania.

22. W dniu 30 czerwca 2005 r. Sąd Rejonowy oddalił tę skargę uznając, że w przedmiotowej sprawie organy naprawiły już nieprawidłowości stwierdzone w toku postępowania przed wejściem w życie ustawy, tj. przed dniem 17 września 2004 r. oraz, że po tej dacie, nie stwierdzono żadnego

okresu bezczynności w zaskarżonym postępowaniu. Z tego powodu sąd uznał skargę za bezzasadną.

23. Zgodnie z informacją dołączoną do akt sprawa jest nadal zawisła przed właściwymi sądami.

CO DO PRAWA

I. WNIOSEK RZĄDU O SKREŚLENIE SKARGI Z LISTY SPRAW ZGODNIE Z ART. 37 KONWENCJI

24. Pismem z dnia 14 listopada 2008 r. Rząd wystąpił do Trybunału o skreślenie skargi z listy spraw i dołączył treść jednostronnego oświadczenia, zbliżonego do oświadczeń złożonych w sprawach *Tahsin Acar przeciwko Turcji* ((pytanie przedwstępne) [GC], skarga nr 26307/95, ECHR 2003-VI) i *Wawrzynowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 73192/01, § 29-42, 17 lipca 2007). Zgodnie z treścią tego oświadczenia Rząd uznał naruszenie artykułu 6 ustęp 1 Konwencji w niniejszej sprawie ze względu na przewlekłość postępowania. Ponadto, Rząd wystąpił z propozycją wypłacenia skarżącej sumy 13.000 złotych (około 3200 euro) tytułem słusznego zadośćuczynienia.

25. Skarżąca sprzeciwiła się propozycji Rządu i wystąpiła do Trybunału o wydanie wyroku. Wskazała w szczególności, że proponowana wysokość słusznego zadośćuczynienia nie jest wystarczająca by zatrzeć skutki naruszenia Konwencji, którego padła ofiarą.

26. Trybunał natychmiast zauważył, że należy rozróżnić między z jednej strony oświadczeniami składanymi w toku ściśle poufnych negocjacji prowadzonych w celu polubownego załatwienia sprawy, a z drugiej – jednostronnymi oświadczeniami – z jakim mamy tu do czynienia – formułowanymi przez pozwany Rząd w toku jawnego i kontradyktoryjnego postępowania toczącego się przed Trybunałem. Zgodnie z artykułem 38 § 2 Konwencji i artykułem 62 § 2 własnego Regulaminu Trybunał weźmie za punkt odniesienia jednostronne oświadczenie Rządu oraz uwagi zgłoszone przez strony poza zakresem negocjacji zmierzających do polubownego załatwienia sprawy. Pominie natomiast uwagi przedstawione przez strony w ramach starań o doprowadzenie do polubownego rozwiązania sprawy, jak również powody, dla których strony nie mogły dojść do porozumienia co do takiego rozwiązania (zob. cytowane wyżej wyroki *Tahsin Acar*, §§ 74-77).

27. Trybunał zauważył, że w niektórych sytuacjach może być wskazane skreślenie skargi z listy spraw zgodnie z artykułem 37 ustęp 1 litera c Konwencji na podstawie jednostronnego oświadczenia pozwanego Rządu, i to nawet jeśli skarżący życzy sobie dalszego prowadzenia postępowania.

Tym niemniej, to zawsze szczególne okoliczności konkretnej sprawy pozwolą na dokonanie oceny, czy jednostronne oświadczenie stanowi wystarczającą podstawę do uznania przez Trybunał, że poszanowanie praw gwarantowanych Konwencją nie wymaga dalszego jej rozpatrywania (zob. *Tahsin Acar*, cytowane powyżej, § 75; *Melnic v. Moldova*, skarga nr 6923/03, § 22, 14 listopada 2006).

28. Trybunał wskazuje, że już w wielu rozpatrywanych przez niego sprawach dookreślił charakter i zakres zobowiązań, jakie Konwencja nakłada na pozwane państwo w związku z jej artykułem 6 ustęp 1 odnośnie określonego w nim prawa do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie (zob. pośród wielu innych, *Kuśmerek przeciwko Polsce*, skarga nr 10675/02, 21 września 2004; *Zynger przeciwko Polsce*, skarga nr 66096/01, 13 lipca 2004). Co do zasady, w przypadku stwierdzenia naruszenia tego prawa, Trybunał uznawał za wskazane przyznać skarżącemu kwotę pieniędzy tytułem słusznego zadośćuczynienia, przy czym wysokość tej kwoty była określana przy uwzględnieniu szczególnych okoliczności konkretnej sprawy.

29. Trybunał odnotowuje, że Rząd uznał odpowiedzialność państwa z tytułu naruszenia artykułu 6 ustęp 1 Konwencji ze względu na przewlekłość postępowania. Tym niemniej, kwota zaproponowana przez Rząd w charakterze słusznego zadośćuczynienia za szkodę moralną nie może stanowić odpowiedniej kompensaty, biorąc pod uwagę wysokość kwot przyznanych przez Trybunał z tego tytułu w podobnych sprawach.

30. Trybunał uznaje, że wzgląd na poszanowanie praw człowieka wymaga dalszego rozpatrzenia niniejszej sprawy, zgodnie z artykułem 37 ustęp 1 Konwencji. W związku z powyższym skarga nie może zostać skreślona z listy spraw na podstawie artykułu 37 litera c Konwencji, skoro oświadczenie nie daje wystarczającej podstawy do stwierdzenia przez Trybunał braku zasadności dalszego jej rozpoznania.

31. Biorąc powyższe pod uwagę Trybunał oddala wniosek Rządu o wykreślenie skargi z listy spraw na podstawie artykułu 37 ustęp 1 litera c Konwencji i w konsekwencji będzie kontynuował jej rozpatrywanie co do istoty sprawy.

II. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 USTĘP 1 KONWENCJI

32. Skarżąca utrzymuje, że długotrwałość postępowania w jej sprawie naruszyła zasadę « rozsądnego terminu » w rozumieniu artykułu 6 ustęp 1 Konwencji, który we właściwym zakresie sformułowany jest w następujący sposób :

« Przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym (...), każdy ma prawo do (...) rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez (...) sąd. »

33. Rząd nie składa uwag co do dopuszczalności ani zasadności skargi i uznaje, że w niniejszej sprawie nastąpiło naruszenie artykułu 6 ustęp 1 Konwencji.

34. Okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się wraz z nabraniem skuteczności uznania przez Polskę prawa do składania skarg indywidualnych, co nastąpiło w dniu 1 maja 1993 r. Tym niemniej, aby ocenić rozsądny charakter terminów, które upłynęły od tego czasu, należy wziąć pod uwagę ówczesny stan sprawy.

Wchodzący w grę okres jeszcze się zakończył. Wynosi on zatem około piętnastu lat i sześciu miesięcy na dwie instancje.

A. Dopuszczalność

35. Trybunał stwierdza, że skarga nie jest w sposób oczywisty nieuzasadniona w rozumieniu artykułu 35 ustęp 3 Konwencji. Podnosi nadto, że nie jest niedopuszczalna z jakiegokolwiek innego powodu.

B. Istota sprawy

36. Trybunał przypomina, że rozsądna długość postępowania oceniana jest w świetle okoliczności danej sprawy oraz przy uwzględnieniu kryteriów ustalonych w jego orzecznictwie, a w szczególności stopnia zawichości sprawy, postępowania skarżącego oraz właściwych w sprawie organów, jak również znaczenia, jakie ma dla skarżącego rozstrzygnięcie sporu (zob. pośród wielu innych: *Frydlender przeciwko Francji* [GC]n skarga nr 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII; *Czech przeciwko Polsce*, skarga nr 49034/99, § 44, 15 listopada 2005, *Wojda przeciwko Polsce*, skarga nr 55233/00, § 9, z 8 listopada 2005).

37. Trybunał wielokrotnie rozpatrywał sprawy dotyczące podobnej do zaistniałej w niniejszej sprawie długości postępowania oraz stwierdzał naruszenie artykułu 6 ustęp 1 Konwencji (zob. *Czech, Wojda* cytowane wyżej).

38. Po rozpatrzeniu wszystkich przedłożonych mu okoliczności sprawy Trybunał uznaje, że Rząd nie przedstawił żadnej okoliczności ani argumentu mogącego uzasadnić długość spornego postępowania. Biorąc pod uwagę swoje orzecznictwo w omawianym zakresie Trybunał stwierdza, że długość tego postępowania jest nadmierna, i że nie spełnia wymogu zachowania « rozsądnego terminu ».

Doszło zatem do naruszenia artykułu 6 ustęp 1 Konwencji.

III. CO DO ZASTOSOWANIA ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

39. Artykuł 41 Konwencji przewiduje :

« Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie. »

A. Szkoda

40. Skarżąca domaga się kwoty 30 000 złotych (około 7 300 euro) z tytułu poniesionej szkody moralnej.

41. Rząd kwestionuje to żądanie.

42. Trybunał uznaje, że należy przyznać żadaną kwotę w całości.

B. Koszty i wydatki

43. Skarżąca domaga się także zwrotu kosztów i wydatków poniesionych w toku postępowania przed sądami krajowymi, nie precyzując jednakże wysokości swojego żądania. Nie przedstawia przy tym dokumentów potwierdzających te rzekomo poniesione wydatki.

44. Rząd podnosi, że zgodnie z ustaloną praktyką, Trybunał oddala żądanie zwrotu kosztów związanych z postępowaniami krajowymi, i że skarżąca nie przedstawiła żadnych argumentów pozwalających na odstępianie od tej zasady w niniejszej sprawie (*Kingsley przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [GC], skarga nr 35605/97, § 49, CEDH 2002-IV).

45. Biorąc pod uwagę posiadane informacje oraz powyższe kryteria Trybunał oddala żądanie skarżącej uzasadniając, że koszty i wydatki poniesione w toku postępowania przed sądami krajowymi nie miały na celu zapobieżenia ani naprawienia skutków naruszenia Konwencji.

C. Odsetki za zwłokę

46. Trybunał uważa za właściwe, by odsetki z tytułu zwłoki w wypłacie zadośćuczynienia były ustalone w oparciu o marginalną stopę procentową Europejskiego Banku Centralnego powiększoną o trzy punkty procentowe.

Z TYCH POWODÓW TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Oddala* wniosek o skreślenie skargi z listy spraw ;

2. *Stwierdza* dopuszczalność skargi ;
3. *Uznaje*, że nastąpiło naruszenie artykułu 6 ustęp 1 Konwencji ;
4. *Uznaje*, że
 - a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącej, w ciągu trzech miesięcy od dnia, w którym wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 ustęp 2 Konwencji, kwotę 7.300 euro (siedem tysięcy trzysta euro) z tytułu szkody moralnej, powiększoną o wartość wszelkich podatków ewentualnie należnych od tej kwoty. Kwota ta będzie przeliczona na polskie złote według kursu z dnia uregulowania należności ;
 - b) od wygaśnięcia powyższego terminu do momentu zapłaty zwykłe odsetki będą płatne od tej sumy według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego, obowiązującej w okresie zwłoki, powiększonej o trzy punkty procentowe.

Sporządzono w języku francuskim i obwieszczono w formie pisemnej w dniu 10 marca 2009 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Lawrence Early
Szef Kancelarii Sekcji

Nicolas Bratza
Przewodniczący